

Trans Ísland, félag trans fólks á Íslandi
kt. 4911070650
Suðurgata 3, 101 Reykjavík

Reykjavík, 26.10.2023

Umsögn Trans Íslands um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum til að bæta stöðu kynsegin fólks (nöfn og skilríki), þskj. 103 — 103. mál

Trans Ísland, félag trans fólks á Íslandi, styður heilshugar umrætt frumvarp og telur það bæta úr nokkrum helstu hnökrunum sem komið hafa upp í kjölfar samþykktar laga um kynrænt sjálfræði.

1. gr.

Mörg dæmi eru um það að trans einstaklingar hafi þurft að skrá kenninöfn sín í þjóðskrá á annan hátt en þeir sjálfir kysu helst vegna þeirra takmarkana sem sett eru í lögum um mannanöfn. Það er mikilvægur hluti af sjálfsákvörðunarrétti hvers einstaklings að fá að ráða eigin nafni burtséð frá ytri aðstæðum og því teljum við þessa breytingu vera til mikilla bóta.

2. gr.

Margvíslegar ástæður geta legið að baki því að kynsegin einstaklingar skrái kyn sitt ekki hlutlaust í þjóðskrá og vega öryggisþættir þar þungt. Tillagan um útgáfu aukavegabréfa fjarlægir stóra hindrun sem nú stendur í vegi kynsegin fólks sem íhugar að skrá kyn sitt hlutlaust. Með því að fjarlægja þessa hindrun er fleirum gert kleift að fá kynvitund sína opinberlega viðurkennda, sem er afar mikilvægt fyrir sjálfsmynd og geðheilsu einstaklinga, án þess þó að takmarka ferðafrelsi þeirra. Einnig myndi því kynsegin fólki sem er opinberlega skráð karlar eða konur fækka. Þjóðskrá yrði með því nákvæmari og öll tölfræði þ.a.l. marktækari. Trans karlar og konur sem ekki uppfylla samfélagslega útlitsstaðla karla og kvenna geta þó einnig orðið fyrir vandræðum ef ósamræmi þykir á milli útlits þess og kynskráningar á vegabréfi. Því þætti okkur ekki úr vegi að skoða mögulega útvíkkun skilyrða fyrir útgáfu aukavegabréfa í samræmi við það.

3. gr.

Sjálfsuppgötvunarferli trans fólks er síður en svo línulegt. Kynvitund getur verið flæðandi en einnig getur reynst flókið að átta sig fyllilega á eigin sjálfi vegna ríkjandi samfélagslegra viðmiða og gilda sem við öllumst öll upp við. Þess vegna er mikilvægt að fleiri en ein breyting á kynskráningu sé leyfð. Ein afleiðinga núverandi lagabókstafs er að margt trans fólk veigrar sér við því að uppfæra nafn- og kynskráningu sína í þjóðskrá þar til það telur sig fullvisst um að það verði sátt við viðkomandi skráningu til frambúðar. Þetta getur leitt til mikils kynama og vanlíðanar því einstaklingurinn er sífellt ávarpaður með gömlu nafni hjá þjónustustofnunum, í verslunum og víðar, vegna hræðslu við að sitja uppi með óæskilega skráningu til frambúðar ef sjálfsmýnd hans þróast. Einnig hefur þessi takmörkun þau áhrif, líkt og aðrar takmarkanir sem tekið er á í frumvarpinu, að þjóðskrá er ónákvæmari fyrir vikið og öll tölfræði því skekkt.

4. og 5. gr.

Trans Ísland tekur heilshugar undir tillögu um að útgáfa skilríkja — aukavegabréfs sem og annarra skilríkja sem gefin eru út vegna breytingar á kyn- og/eða nafnskráningu í þjóðskrá — verði gjaldfrjálts. Það er réttur fólks að skilgreina kyn sitt og nafn og nauðsynlegur hluti þess er að eiga gild persónuskilríki með réttu nafni og kyni. Trans fólk er jaðarsettur hópur og býr margt þess við bág kjör og stendur því illa fjárhagslega og hefur ekki endilega efni á nýjum skilríkjum. Sú staða getur leitt til þess að einstaklingar geti ekki sótt sér sjálfsagða þjónustu vegna skorts á gildum skilríkjum. Við teljum þetta sjálfsagða breytingu og í samræmi við niðurfellingu gjaldröku vegna breytingar á kyn- og nafnskráningu í þjóðskrá sem samþykkt var á vorþingi 2021.

Virðingarfyllst, fyrir hönd Trans Íslands

Reyn Alpha Magnúsar,

Varaformaður Trans Íslands

